

هزاران نسخه خطی ارزشمند در مصر در آستانه تلف شدن است

هفته نامه الایمان چاپ کویت طی مصاحبه‌ای با دکتر بهاء‌الدین محمد حسنین اعلام کرد: هزاران نسخه خطی نفیس در مصر به علت عدم رعایت اصول حفظ و نگهداری و افزایش آلاینده‌های جوی در معرض تلف شدن قرار دارند. دکتر بهاء‌الدین که رساله دکترای خود را در همین زمینه از دانشکده ادبیات منطقه سوهاج گرفته است، خواستار تلاش همگانی برای حفظ میراث فرهنگی اسلامی و جلوگیری از نابودی آن از طریق توسعه مراکز ترمیم و نگهداری نسخ خطی شده است.

وی همچنین لزوم بازآموزی کارشناسان و کاردانان و تهیه میکروفیلم و تدوین فهرست و عناوین همه مخطوطات اسلامی را یادآور گشته است.

نامبرده احیای این میراث کهن و ارزشمند را بهترین راهکار برای ارتقای فرهنگ و تمدن اسلامی و مقابله با تهاجم غرب می‌داند.

(کتاب هفته شماره ۱۲۱ ص ۱۲)

اهدای کتاب از طرف سرزگین به میراث مکتوب

ده جلد از کتاب مختارات من الجغرافیه الرياضیه و الکر توغرافیا عند العرب و المسلمین و استمرارها فی الغرب تألیف فؤاد سرزگین از منشورات معهد تاریخ العلوم العربیه و الإسلامیه، از طرف آقای فؤاد سرزگین ریاست مؤسسه فوق به مرکز نشر میراث مکتوب اهدا شد که مرکز نیز کتابهای ارسالی را به کتابخانه‌های مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی بنیاد دایرة المعارف اسلامی و برخی محققان ذیصلاح اهدا کرد. مرکز نشر میراث مکتوب ضمن آرزوی توفیق برای آقای فؤاد سرزگین و تشکر از لطف ایشان در

ارسال کتابهای فوق، امیدوار است این همکاری‌های فرهنگی، توسعه روز افزون یابد. متقابلاً برخی کتب عربی این مرکز برای ایشان ارسال شد.

برگزاری همایش معرفی آثار کتب خطی در دانشکده علوم اسلامی سارایوو

همایش معرفی آثار کتب خطی، بیست و نهم فروردین با شرکت کارشناسان و اساتید دانشگاهی در دانشکده علوم اسلامی سارایوو برگزار شد.

رئیس کتابخانه سارایوو «قاضی خسرو بیک» در این همایش گفت: این کتابخانه ملی دارای کتاب‌های خطی ارزشمند به زبان فارسی، ترکی و عربی است و از این لحاظ یکی از بزرگترین کتابخانه‌های معتبر بالکان و اروپا محسوب می‌شود.

«مصطفی یاهیچ» گفت: هنوز فهرست برداری دقیق از کتب خطی این کتابخانه صورت نگرفته اما پیش بینی می‌شود که در این کتابخانه بیش از ده هزار نسخه کتاب خطی وجود داشته باشد. وی اضافه کرد: هشت کتاب با عناوین فهرست کتب خطی به زبان فارسی، ترکی و عربی در یک سال اخیر به چاپ رسیده است. دکتر «فهمیم نامتاک» یکی از اساتید سارایوو نیز در این همایش گفت: برخی از کتب خطی موجود در سارایوو قابل ارزش گذاری نیست. وی اضافه کرد: نسخه‌هایی از کتب ادبی، تاریخی به زبان فارسی از ایران در این کشور وجود دارد که ۷۰۰ سال پیش رونویسی شد.

وی گفت: کتابهای خطی ایران از استانبول، وارد بوسنی شده است.

«عصمت بوشاتلیچ» یکی دیگر از اساتید دانشگاهی در این

همایش گفت: بوسنی در طول تاریخ، رابطه مستقیم و گسترده‌ای با کشورهای اسلامی داشت و وجود این کتابهای خطی، مبین این واقعیت و حقیقت است. وی اضافه کرد: تمدن اسلامی پیش از هر چیز تمدن خط است و اجداد ما به جمع آوری کتاب و رونویسی آن علاقه بسیاری داشتند.

(کتاب هفته شماره ۱۲۱، ص ۸)

دانشگاه الازهر بزرگترین کتابخانه اسلامی جهان در شبکه اینترنت را راه اندازی کرد.

در این پروژه که برای اولین بار در دنیا با سرمایه امیر دبی پیاده می‌شود، علاوه بر ۳۵ هزار نسخه خطی کمیاب و ۹ هزار نسخه خطی نایاب، هزاران کتاب ارزشمند و نفیس در علوم تفسیر و فقه و سنت پس از ترمیم و بازسازی در شبکه اینترنت عرضه می‌شود و قابل دسترس همه پژوهندگان و مصححان قرار خواهد گرفت.

گفتنی است کتابخانه دانشگاه الازهر مصر دارای ۱۳۰ هزار نسخه خطی ارزشمند است که عمر تعدادی از آنها بیش از هزار سال تعیین شده است. الازهر با اجرای این طرح می‌کوشد تا گوشه‌ای از فرهنگ غنی دانشمندان مسلمان را به جهانیان ابلاغ نماید.

[کتاب هفته شماره ۱۲۲/ اردیبهشت ۱۳۸۰]

انتشار جلد اول رسائل سیاسی عصر قاجار

جلد نخست کتاب رسائل سیاسی عصر قاجار با تصحیح و تحشیه غلامحسین زرگری نژاد از سوی انتشارات کتابخانه ملی انتشار یافت.

در این جلد رساله‌های «سیاست مدن»، «شرح عیوب و علاج نواقص مملکتی ایران»، «ادب وزراء» «منهاج العلی»، «میزان الملل»، «رساله در اصلاح امور» و «ملت متمدن و تشکیلات آن» را می‌توان خواند. نمایه‌های «آیات»، «احادیث و روایات»، «سخنان حکما و بزرگان»، «اشخاص»، «اصلاحات، القاب و عناوین»، نیز که در پایان این کتاب آمده بر سودمندی آن افزوده است.

آماده سازی دواثر نفیس

دو اثر نفیس و بی نظیر، مراحل آماده سازی قبل از چاپ را در سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پشت سر می‌گذارد. نخستین آنها جزء سی قران کریم است که به خط

خوشنویس بنام، محمد بن حسین بن علی عسگر الارسنجانی نگارش یافته (۱۳۰۰ هجری قمری) و هم اکنون، اصل آن، یکی از گنجینه‌های موجود در گنجینه رضا عباسی است، چنان تنظیم و آماده چاپ شده است که در هر صفحه با آیه‌ای آغاز می‌شود و به پایان یک آیه ختم می‌شود. متخصصان امور هنری و چاپ در سازمان چاپ و انتشارات در تلاش هستند تا از طرح‌ها و رنگ‌ها و موادی در چاپ این اثر استفاده نمایند تا ضمن حفظ ماهیت، آن را به یکی از زیباترین قرآن‌های موجود تبدیل سازند. دومین اثر مرقع کوه نور است. این مجموعه از کتابخانه حسین ثقفی اعزاز، شامل قطعات خوشنویسی است از اشعار مختلف شعرای ایران که به خط شکسته نستعلیق و با پنجه هنر آفرین درویش عبدالمجید طالقانی، مشهورترین خوش نویس ایران، بین سال‌های ۱۱۸۵-۱۱۷۰ ه.ق نوشته شده است. اصل این قطعات حواشی تذهیب شده دارند و در برخی از آن‌ها بین سطور، طلا کاری شده است. این مجموعه در آلبومی با جلد لاک‌ی نفیس صحافی شده است. مرقع کوه نور از نظر نفاست جلد، تذهیب و نوع خط بی نظیر است. و شاهدی ارزنده از عظمت و بزرگواری و نبوغ فرهنگی و هنری ایران است.

مجلس بزرگداشت دکتر سیدعلی موسوی

انجمن آثار و مفاخر فرهنگی در تیر ماه سال ۸۰ طی مجلس بزرگداشتی از مقام علمی و خدمات فرهنگی استاد توانا و اسلام شناس برجسته، دکتر سید علی موسوی بهبهانی تحلیل به عمل آورد. دکتر موسوی بهبهانی در ۱۳۰۵ خورشیدی در بهبهان به دنیا آمد و طی سالهای ۱۳۲۵ تا ۱۳۳۰ خورشیدی در حوزه علمی قم مشغول به تحصیل بود و در طی این سالها ایشان در دانشکده معقول و منقول نیز به فراگیری دروس دانشگاهی می‌پرداخت (۱۳۲۵ تا ۱۳۲۸) وی در سال ۱۳۲۸ وارد دانشکده حقوق شد و مشغول به تحصیل در رشته علوم قضایی شد و در سال ۱۳۳۲ فارغ التحصیل و در سال ۱۳۳۲ وارد دوره دکتری رشته معقول و منقول شد. او در سال ۱۳۴۷ از رساله خود تحت عنوان شرح حال و آثار و آراء میرداماد دفاع کرده و به درجه دکتری نایل شد. ایشان در طی مدت تحصیل علاوه بر همکاری در مؤسسه لغت نامه دهخدا، در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران نیز تدریس می‌کرد و این تدریس تا سال ۱۳۷۹ که ایشان بازنشسته شدند، ادامه داشت. دکتر موسوی در زمینه تصحیح متون کهن کتاب‌های الدرّة الفاخرة فی تحقیق مذاهب الصوفیة و المتکلمین و الحکما

یکی فضل التصوف و دیگر شرف الفقراء (معارف، دوره ۱۵، شماره ۱، ۲، و دوره ۱۶، شماره ۱)

[نشر دانش/س ۱۸/ش ۱/ب ۸۰/ص ۷۷]

«مناهج العباد» فرغانی کتابی در فقه تطبیقی

محمد بن احمد سعیدالدین (یا سعدالدین) الفرغانی، مناهج

العباد الی المعاد، ولیه، عمده الاسلام للعلامة عبدالعزیز بن

حمیدالله الدهلوی، مکتبه الحقیقه، استانبول ۱۴۱۴ق/۱۹۹۴م.

مناهج العباد کتابی است به فارسی درباره احکام فقهی بنا بر مذاهب چهارگانه که از دیدگاه تصوف برای مریدان و سالکان نوشته شده است. سعدالدین یا سعیدالدین فرغانی (ف. ۶۹۱) صاحب یکی از کتابهای مهم صوفیه در قرن هفتم هجری است به نام مشارق الدراری که خود شرحی است به «تأییه» ابن فارض. فرغانی شاگرد صدرالدین قونوی بود و مانند فخرالدین عراقی، صاحب لعمات، سعی کرد که تصوف خراسان را با عقاید ابن عربی جمع کند. کتاب مناهج او نیز کوششی است برای جمع کردن فتاوی فقهی در مذاهب شافعی و حنفی و مالکی و حنبلی. طهارت و وضو و غسل و نماز و زکات و روزه و حج و معامله با خلق و آداب مشایخ و رفتار شاگردان با استادان و مریدان با مشایخ و فرزندان با پدران و رفتار با خدمتکاران و آداب سفر از جمله مباحث این کتاب است. در انتها فصلی است درباره سماع صوفیه که از جمله بحثهای مهم کتاب است. چاپ حاضر که بازاری است از روی یک نسخه خطی متعلق به بورس صورت گرفته است، ولی نسخه های خطی دیگری نیز از این اثر موجود است که هم اکنون با استفاده از آنها چاپ منقحی در دست تهیه است.

[نشر دانش/س ۱۸/ش ۱/ب ۸۰/ص ۷۷]

المتقدمین تألیف نورالدین عبدالرحمن جامی، چهارده رساله فارسی از صاین الدین علی بن محمد ترکه اصفهانی، کتاب القبسات میرداماد، عیار دانش (مشمتمل بر الهیات و طبیعیات) تألیف علی نقی بن احمد بهبهانی را تصحیح و چاپ کرده است که کتاب عیار دانش توسط مرکز نشر میراث مکتوب در اختیار علاقه مندان قرار گرفته است.

ابن خفیف شیرازی و «کتاب الاقتصاد» او

Florian Sobieroj, *Ibn Ḥafīf as-Sīrāzī un seine schrift zur Novizenerziehung*. Beituter Texte und studien. Band 57. In Kommission Ber Franz Steinert, Beirut 1998

این کتاب که در اصل رساله دکتری مؤلف، آقای فلوریان زوبیروی، در دانشگاه فریبورگ بوده نخستین تألیفی است که به یکی از زبانهای اروپایی (زبان آلمانی) درباره صوفی معروف شیراز ابن خفیف (ف. ۳۷۱) و عقاید او منتشر می شود. با استفاده از کتاب ابوالحسن دیلمی و منابع فارسی و عربی دیگری که درباره ابن خفیف در دست است، زوبیروی سعی کرده است درباره زندگی شیخ و عقاید کلامی و تصوف او تحقیق کند. یکی از نکات مهم درباره شخصیت ابن خفیف این است که او حسین بن منصور حلاج را که در سال ۳۰۹ به دار آویخته شده دیده بود و از او به عنوان عالمی ربّانی یاد کرده است. مهمترین بخش کتاب حاضر تصحیح کتاب الاقتصاد ابن خفیف و ترجمه آن از عربی به آلمانی است. کتاب الاقتصاد بلندترین اثری است که از ابن خفیف به جا مانده و زوبیروی آن را یکی از نخستین نمونه های ژانر آداب المریدین (یا ادب المریدین) دانسته است. بعد از چاپ کتاب آقای زوبیروی، دو اثر کوتاه دیگر از ابن خفیف به کوشش خانم فاطمه علاقه در مجله معارف منتشر شده است.

با خبر شدیم که.....

* کتاب اساس الاقتباس تألیف خواجه نصیرالدین طوسی توسط مصطفی بروجردی ویرایش و تصحیح شده است. این اثر نیز توسط سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به زودی منتشر می شود. سال گذشته نشر مرکز تحقیقی کم نظیر از همین اثر را توسط استاد عبدالله انوار منتشر کرد.

* کتاب گشایش و رهایش تألیف ناصرخسرو قبادیانی با تصحیح و مقدمه سعید نفیسی به اهتمام عبدالکریم جریزه دار در ۱۴۴ صفحه انتشار یافته است.

* نخستین هم اندیشی گویش شناسی ایران از ۹ تا ۱۱ اردیبهشت ماه ۱۳۸۰ در محل فرهنگستان زبان و ادب فارسی و با هدف ارتقاء مطالعات گویش شناسی در ایران و تشویق و راهنمایی علاقه مندان و دانشجویان به گردآوری و بررسی گویش ها برگزار شد. در این هم اندیشی هشت نشست برگزار شد و در این نشست ها موضوعات مختلفی مطرح شد، که در ارتباط با متون کهن، مقاله ای به قلم دکتر علی رواقی تحت عنوان «گویش ها و متون فارسی» برای حضار قرائت شد.